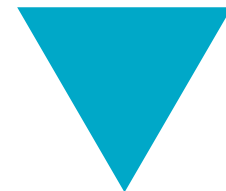
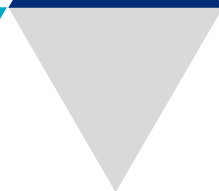
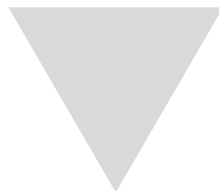

RISIKOSTYRING

FLERE BEN Å STÅ PÅ FOR PENSJONSKASSEN?

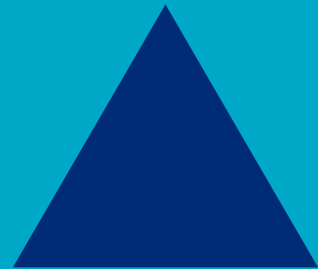
13.04.2016

NOEN INNLEDENDE BETRAKTNINGER

- Risiko for sponsor versus risiko for pensjonskassen
- Pensjon i privat sektor todelt
 - Holde de løfter som er gitt på ytelsespensjon
 - Ny opptjening på innskuddspensjon
- Risikostyring for pensjonskassen betinger måling av risiko, definerte risikorammer og tilhørende handlingsregler
- Flere ben å stå på for pensjonskassen i risikostyringen?
 - Trenger man flere ben? Hvilke muligheter er gitt med dagens pensjonsordning og dagens regelverk
 - Finnes det flere ben? Muligheter i nye produkter

RISIKOSTYRING GITT DAGENS PENSJONSORDNING - SETT FRA PASSIVASIDEN

RISIKO SETT FRA PASSIVASIDEN

- LANGT LIV OG GARANTERT AVKASTNING

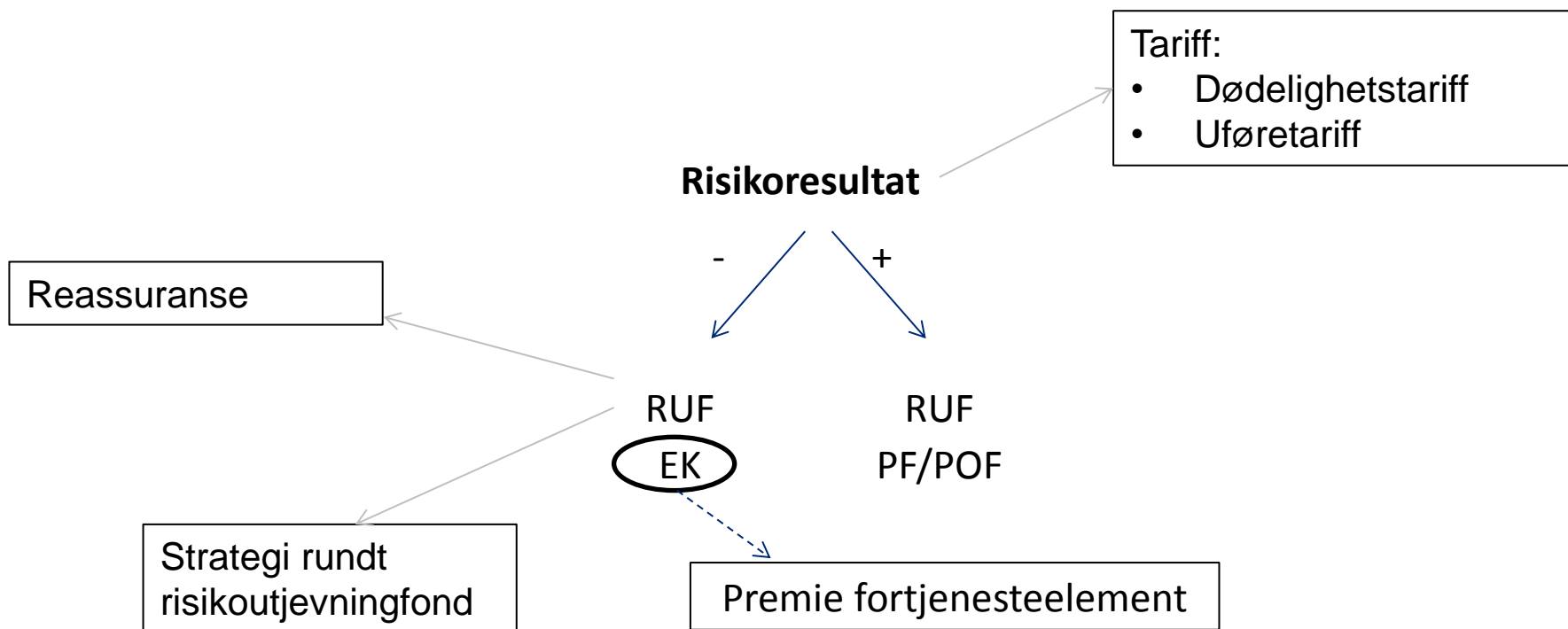
- Regneeksempel
 - 40-årig mann lovt AP6785 = 100.000 NOK
 - Dvs $18 \times 100.000 \text{ NOK} = 1.8 \text{ MNOK}$
- Rabatt 1. Dødelighetsarv
 - Fremfor å avsette 1.8 MNOK for 40-åringen kan det avsettes 1.55 MNOK.
Dvs. 13.8% rabatt pga dødelighetsarv
- Rabatt 2. Garantert avkastning (grunnlagsrente)
 - Pensjonskassen garanterer avkastning 3.2% årlig.
 - Fremfor å avsette 1.55 MNOK for 40-åringen kan det avsettes 0.52 MNOK.
Dvs 66% rabatt pga garantert avkastning
- Pensjonskassen tar ansvar for risikoene knyttet til rabattene på totalt 71%.

FORMÅL MED RISIKOSTYRING FRA PASSIVASIDEN

- Kontantstrømmer med lang durasjon krever høy nøyaktighet på alle parameterne
- To store utfordringer
 - Langt liv
 - Lave renter
 - Gjennomsnittlig grunnlagsrente på ~ 3,2%
 - Markedsrente på ~ 2,3%
- Se hele risikobildet – aktiva og passivasiden sammen
- Minimèr sannsynligheten for overraskelser
 - God regel: Riktig pris på hver risiko
- La aktivasiden «være i fred» med god bufferkapitalkontroll
 - Bruk av rentegarantipremie og fortjenesteelementer
 - Resultatdisponering i årsoppgjørene

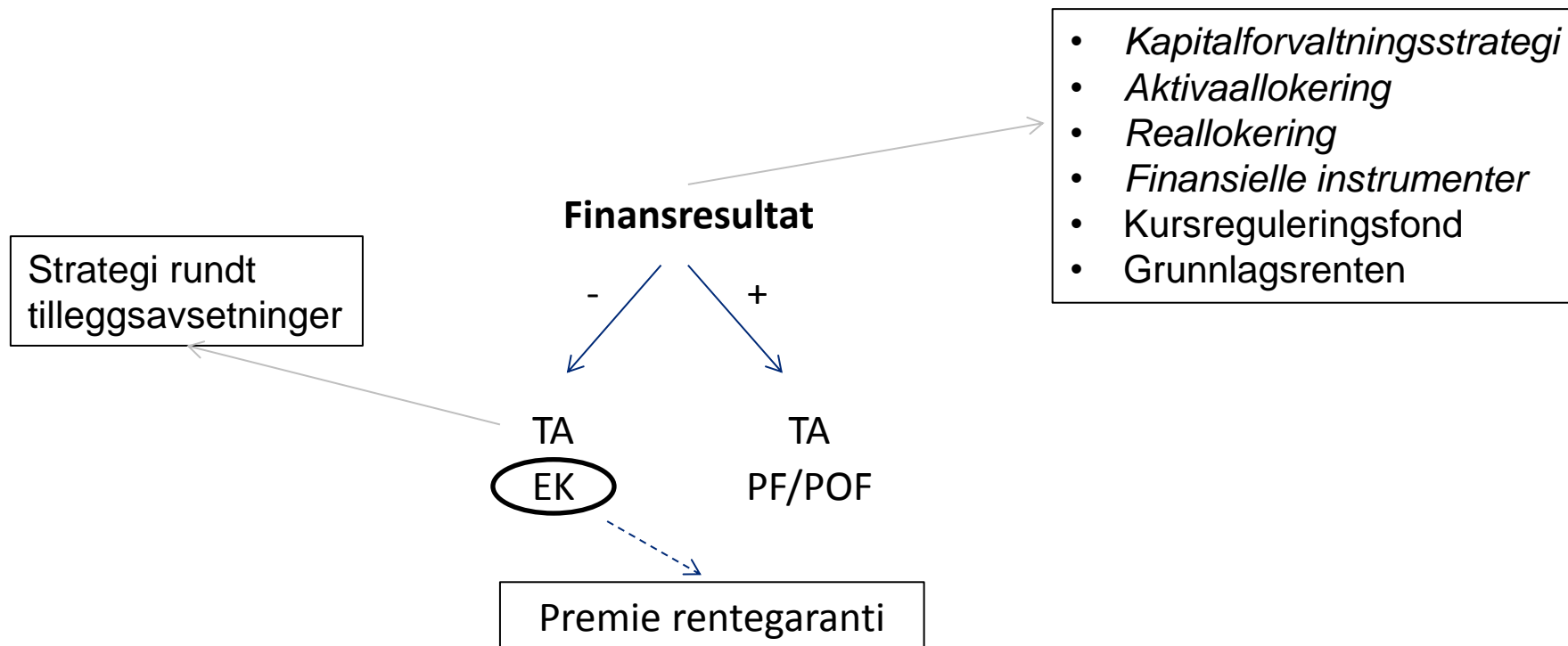
FORSIKRINGSRISIKO

- Styringsparametre for risikoresultatet

FINANSIELL RISIKO

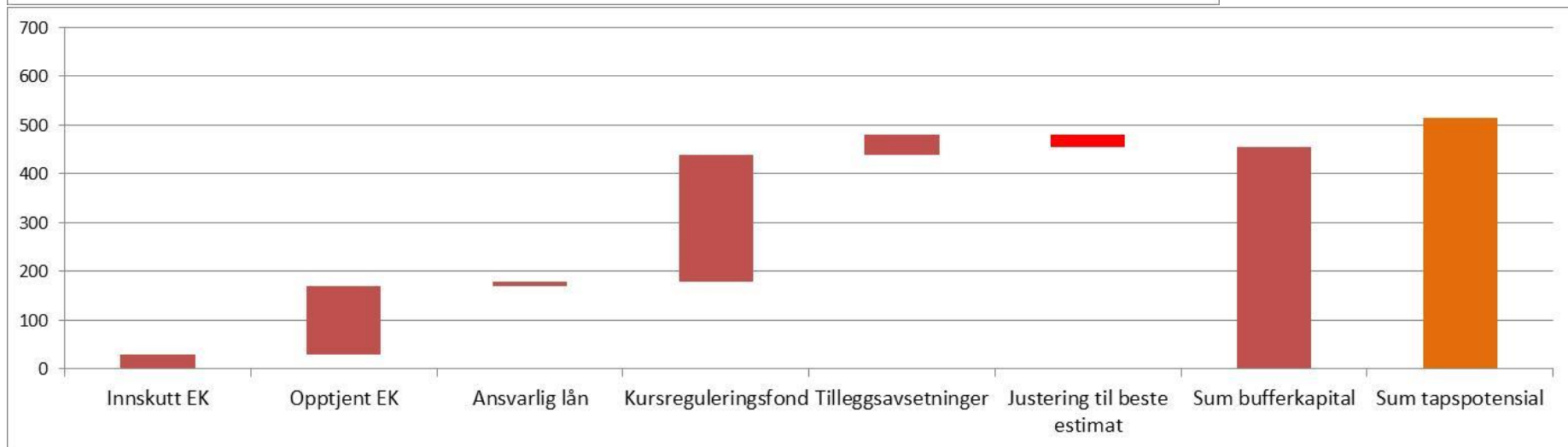
- Styringsparametre for finansresultatet

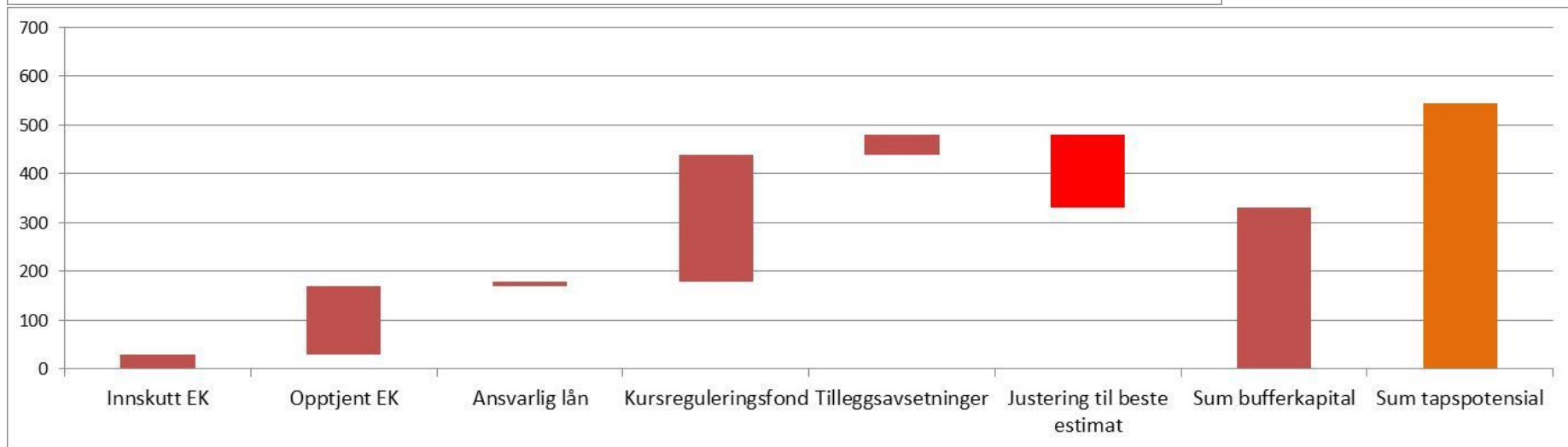
CASE STUDIE: PRIVAT PENSJONSKASSE ETTER LUKKING OG OVERGANG TIL INNSKUDDSPENSJON

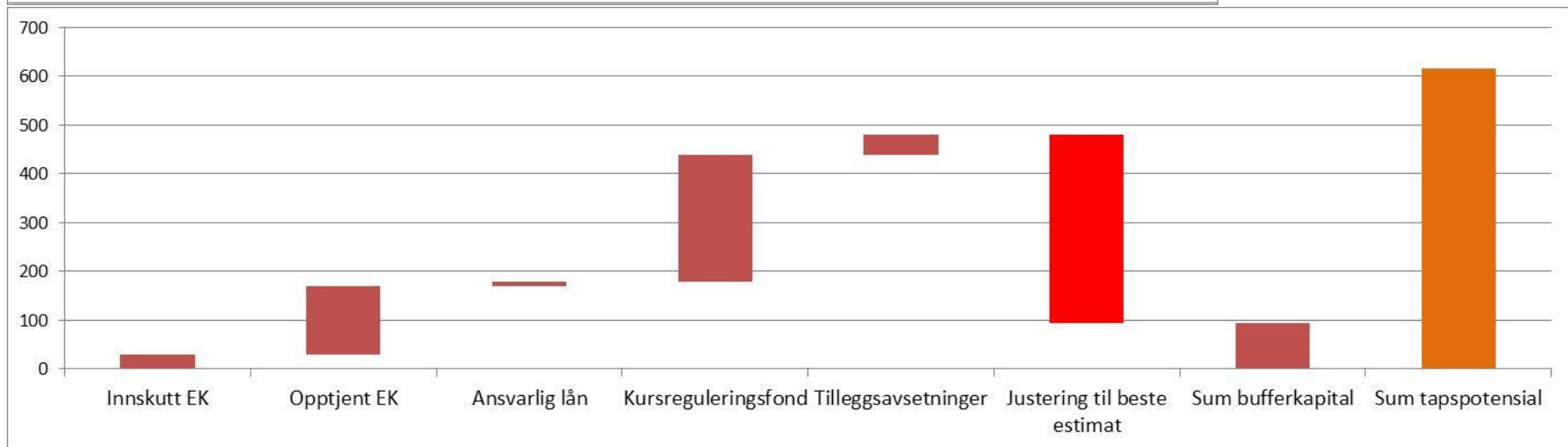
STRESSTEST 1 FØR OVERGANG TIL INNSKUDDSPENSJON - BUFFERKAPITALUTNYTTELSE 113%

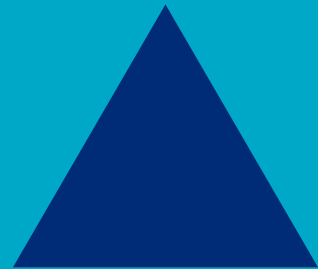
STRESSTEST 1 ETTER OVERGANG TIL INNSKUDDSPENSJON FOR ALLE UNDER 52 ÅR - BUFFERKAPITALUTNYTTELSE 165%

STRESSTEST 1 ETTER OVERGANG TIL INNSKUDDSPENSJON FOR ALLE. ALT FRIPOLISER. - BUFFERKAPITALUTNYTTELSE 660%

FLERE BEN Å STÅ PÅ FOR PENSJONSKASSEN

MULIGHETER

- Ny alderspensjon i pensjonskassen
 - Hybridpensjon
 - Innskuddspensjon
- Ettårig risikoprodukter
 - Uførepensjon
 - Gruppelivsdekning
- Pooling av reassuranserisiko. Pensjonskasseforeningen?

INNSKUDDSPENSJON I PENSJONSKASSEN

- STYRKING AV PENSJONSKASSENS SOLVENS

- Marginal risiko tilknyttet innskuddspensjon
 - Ingen avkastningsgarantirisiko = ingen markedsrisiko
 - Ingen forsikringsrisiko
- Årlig driftsmargin tilføres EK
 - Driftsmargin på kapitalforvaltning vil i lengden veie tyngst.
F. eks. dersom pensjonskassen i gjennomsnitt tar 50 basispunkter for forvaltningen, mens faktisk kostnad er 20 basispunkter
 - Fra case studie:
Årlig innskudd på 100 MNOK, driftsmargin på forvaltningen på 30 basispunkter gir (forventningsvis) tilskudd på opptjent egenkapital på
 - 0.3 MNOK etter 1 år
 - 5.4 MNOK etter 5 år
 - 23.4 MNOK etter 10 år
- Liten risiko for høy margin
 - Ønsker sponsor å betale marginen til pensjonskassen? Sponsor betaler da til pensjonskassens EK fremfor et forsikringsselskaps EK

INNSKUDDSPENSJON I PENSJONSKASSEN - STYRKING AV PENSJONSKASSENS SOLVENS

- Kan man få positivt bidrag fra innskuddspensjon? JA
 - Betinget av høy nok driftsmargin på forvaltningen
 - Skjæringspunkt ved 15 basispunkters driftsmargin på forvaltningen*
- => Avhengig av en god forvaltning til lave forvaltningskostnader

Beløp i MNOK (nominell verdi)	År 1	År 5	År 10
Tilført EK historisk	0,3	5,4	23,4
Marginbidrag Stresstest 1**	6,0	26,3	44,5
Sum bedret bufferkapital Stresstest 1	6,3	31,7	67,9

- Sum bedret bufferkapital i Stresstest 1 utgjør ca. 5-6% av innskuddskapitalen de neste 10 årene.

* Durasjon på innskuddsordningen beregnet til 30 år den første perioden ved 15 års utbetalingstid. I en åpen innskuddsordning vil denne holde seg høy i lang tid, anslagsvis 24-25 år etter 10 år.

Med en durasjon på 20 år (dagens ytelsesordning) er skjæringspunktet på 20 basispunkters driftsmargin.

** Tallene er basert på 30bp driftsmargin på forvaltningen

INNSKUDDSPENSJON I PENSJONSKASSEN - STYRKING AV PENSJONSKASSENS SOLVENS

- Case studie, overgang til innskuddspensjon ved 52 år.
 - Hvordan ser bufferkapitalutnyttelsen ut dersom innskuddspensjon hadde vært i pensjonskassen noen år

Med innskuddspensjon i pensjonskassen i	Bufferkapitalutnyttelse Stresstest 1
0 år	165 %
1 år	162 %
5 år	150 %
10 år	135 %
15 år	120 %

- Dersom pensjonskassen i tillegg hadde dekket ettårig uførerisiko i 15 år ville bufferkapitalutnyttelsen vært 104%.

